

Internetconsultatie 'verbod stroomstootapparatuur'

Reactie van Saveetra (Samenwerkende VeeTransporteurs), deelmarkt van Transport en Logistiek Nederland op (ontwerp)Besluit houdende wijziging van het Besluit houders van dieren vanwege een verbod op het gebruik van stroomstootapparatuur bij dieren in de veehouderij (Besluit verbod gebruik stroomstootapparatuur bij dieren in de veehouderij).

Saveetra heeft de ambitie om de gehele veehouderij, inclusief transport, voor dieren op een pijn- en stressvrije wijze te organiseren. Dieren dienen op een prettige en comfortabele wijze gehouden en vervoerd te worden, waarbij de gezondheid en het welzijn van het dier in acht wordt genomen.

Saveetra ondersteunt dan ook de visie van minister Adema voor een diervriendelijke veehouderij. Deze maatregel is echter niet de juiste manier om daar te komen, want riskeert een onveilige werksituatie voor de mensen in het veetransport. Saveetra gelooft in een diervriendelijke toekomst, maar voorziet daar een andere route naar toe, die de arbeidsomstandigheden van veetransporteurs in acht neemt. Daarom vraagt Saveetra de minister om deze maatregel niet door te voeren en met ons in gesprek te gaan over pilots en de juiste ingroei termijn voor dergelijke maatregelen.

Het opdrijven van dieren

Het opdrijven van dieren is geen activiteit dat bij ieder transport op exact dezelfde manier wordt uitgevoerd.

Ideale situatie

In een ideale situatie wordt bij het opdrijven van dieren het hok geopend, loopt een opdrijver naast een dier / achter dieren en lopen deze rustig door een gang naar de wagen waar ze vervolgens plaats nemen in het voor hen bedoelde vak. Dit alles gebeurt slechts met enkele zachte sturende duwtjes van de opdrijver, de dieren snappen precies wat de bedoeling is, ze worden nergens door afgeleid, er zijn ideale looplijnen, buiten schijnt een zwak zonnetje, etc. etc.

Praktijk

De praktijk is weerbarstiger. Voor de meeste dieren geldt sowieso dat ze niet gewend zijn aan het vervoerd worden en is het transport – incl. opdrijven- dus een nieuwe indruk die ze ondergaan. De praktijk leert ons dat het inladen van dieren bij de stal dus heel anders verloopt dan het uitladen van de dieren na vervoer. Enkele voorbeelden uit de praktijk:

- Dieren worden afgeleid als ze soortgenoten zien in een hok waar ze langs lopen, of ze schrikken van een plots geluid.
- Binnen de rustige warme stal lopen dieren door een gang naar het einde van de stal en bij de uitgang horen en voelen ze de winterse wind die langs de stal raast. A la minute haperen ze / komen ze tot stilstand.
- Varkens worden rustig in een groepje naar de wagen opgedreven en plots draait het laatste varken zich om en wil in tegengestelde richting terug gaan lopen.
- Een opdrijver staat naast een stier van een paar honderd kilo die weigert te bewegen.
- Etc.

Drijfmiddelen

Een opdrijver kan gebruik maken van meerdere soorten drijfmiddelen; drijfschotten, paddle, rammelaars, zijn/haar eigen lichaam, etc.. Afhankelijk van de situatie / omstandigheden / locatie / diersoort / etc. .... maakt die een keuze welk drijfmiddel het meest geschikt is.

Bij de keuze voor een geschikt drijfmiddel speelt dierenwelzijn primair een rol. Hiernaast is ook het borgen van de veiligheid / gezondheid van de opdrijver van belang.

Voorbeeld

Als een opdrijver een stier van een paar honderd kilo wil opdrijven die in eerste instantie zich weigert te verplaatsen ..... dan gaat de opdrijver niet aan het dieren lopen trekken en duwen, of met schotjes proberen de stier een zetje te geven. Dat is zowel omwille van dierenwelzijn, als omwille van de veiligheid van de opdrijver ongewenst. U kunt zich voorstellen dat een trap van zo'n stier tot groot letsel kan leiden bij de opdrijver.

Voor dit soort situaties mag elektrische veedrijver / stimulator volgens Transportverordening 1/2005 gebruikt worden, onder de voorwaarde dat de dieren vóór zich ruimte hebben om zich voort te bewegen.

In specifieke gevallen is de stimulator op dit moment dus het enige alternatief om dieren tot bewegen aan te zetten.

Wanneer een verbod op het gebruik van de stimulator op korte termijn geïntroduceerd wordt leidt dit in specifieke gevallen onherroepelijk tot problemen ten aanzien dierenwelzijn en veiligheid van vee transporteurs.

Regeldruk/ Argo-toets

In de memorie van toelichting en bij de 'Beantwoording beleidskompasvragen' van deze AMvB wordt gesteld dat er voor de uitvoering van dit verbod geen handelingen verricht hoeven te worden door belanghebbenden om gevolg te kunnen geven aan dit verbod. Er wordt gesteld dat er geen grote problemen worden verwacht. Dit is echter absoluut niet het geval in de praktijk. Dit besluit heeft zeer grote gevolgen voor ondernemers. En er worden grote problemen voorzien bij plotse invoering.

Zoals gesteld kunnen de situaties 'dieren laden op veehouderij' en 'dieren lossen op slachterij' en/of 'dieren gehouden op biologische bedrijven' niet 1-op-1 met elkaar vergeleken worden. Het opdrijven / laden van een dier voor transport is een nieuwe ervaring voor dat dier (voor het eerst van zijn leven). Dat levert een andere situatie / gedrag op van het dier vergeleken met het lossen van datzelfde dier op een slachterij, waar de omstandigheden anders zijn en het dier al gewenning heeft opgebouwd t.a.v. 'een nieuwe situatie'. Dit geldt idem voor dieren op biologische bedrijven die al veel meer dan gebruikelijk gewend kunnen zijn aan het lopen van en naar de stal, menselijk contact, etc.

Indien deze AMvB zonder ingroeipad of gecontroleerde pilot fase wordt ingevoerd worden veetransporteurs in de kou gezet zonder veilig alternatief. Die alternatieven zijn echter wel mogelijk en Saveetra omarmt het gebruik hiervan op termijn, mits daar wel een realistische planning voor wordt gehanteerd. Voor het gebruik van alternatieve middelen is een adoptieperiode nodig. Het plots verbieden van de huidige werkwijze laat de transporteurs achter zonder alternatief.

Toekomst

Saveetra en andere sectorpartijen werken toe naar het voor dieren pijn- en stress-vrij, en voor mensen veilig en gezond, opdrijven van dieren, waarbij het gebruik van de stimulator afgebouwd / geminimaliseerd wordt. Daar zijn veranderingen in kennis, kunde, faciliteiten, processen, etc. voor nodig. Denk hierbij aan het verbeteren van looplijnen in de stal en van stal naar wagen (breedte, zo min mogelijk hoeken, e.d.), zorgen dat er minimale afleiding voor de dieren is in de gangen, een laadbordes waar nodig, kennis en kunde van de oprijvers, meer mensen aanwezig om de dieren te begeleiden, etc.

Die veranderingen richting de 'ideale situatie' kosten tijd en geld.

Ook slachterijen hebben tijd nodig gehad om het gebruik van stimulators af te bouwen. Saveetra constateert dat hier grote slagen in gemaakt zijn, en tegelijkertijd dat het gebruik daar niet helemaal uitgesloten kan worden. In specifieke gevallen is een stimulator, als laatste middel, in die situaties de enige oplossing. Daarom zijn pilots met alternatieve drijfmiddelen voor het veetransport nodig om te kunnen onderbouwen of stimulators op termijn daar wel volledig uitgefaseerd kunnen worden.

Om binnen het beoogde tijdpad van de Minister het gebruik van de stimulator te verbieden is in onze ogen gevaarlijk ten aanzien van de veiligheid en gezondheid van oprijvers; op dit moment beschikt de sector niet over een alternatief hulpmiddel (in plaats van de stimulator) dat binnen specifieke situaties die veiligheid / gezondheid kan borgen. Deze maatregel kan dus niet ingevoerd worden. Er is een experimenteerfase nodig waarin in overleg met sector, overheid en (dier-)wetenschap besloten kan worden welke alternatieven in praktijk werkbaar zijn.

Eenduidig beleid

Omdat Saveetra een diervriendelijke veehouderij als ambitie stelt willen wij de minister uitdagen om nog iets verder te denken dan zijn eigen AMvB. In deze maatregel wordt het gebruik van stimulators in slachthuizen en door dierenartsen namelijk wel toegestaan. Als uitleg wordt gegeven dat dit noodzakelijk kan zijn als het dier 'verplaatst moet worden maar dit niet doet nadat het dier op andere wijzen is aangespoord zich te verplaatsen'. Saveetra is van mening dat deze situaties in praktijk niet anders zijn dan de situatie bij de stal voor en na het transport. Daarom dagen wij de minister uit om eenduidig beleid vast te stellen. Neem, in de door ons voorgestelde experimenteer fase, ook de slachthuizen en dierenartsen mee in pilots, zodat er een duidelijk beeld ontstaat in welke uiterste situaties stimulators wel en niet geoorloofd zijn. Want voor een diervriendelijke toekomst moet het op onwenselijke wijze gebruik maken van deze apparaten aan banden worden gelegd.

Conclusies

- Het invoeren van deze AMvB levert een onveilige werksituatie op voor mensen werkzaam in het veetransport.
- Op dit moment beschikken we -voor specifieke situaties- als veetransportsector niet over een alternatief middel voor de stimulator (waarbij ook de veiligheid van oprijvers geborgd is)
- Om het gebruik van de stimulator te minimaliseren vraagt Saveetra tijd en ruimte om kennis, kunde, faciliteiten, processen, etc te verbeteren. Dat betekent ruimte voor onderzoek / uitwerken alternatieve oprijftechnieken waarbij niet alleen dierenwelzijn is geborgd, maar ook de veiligheid / gezondheid van mensen – ook in niet-ideale omstandigheden.
- Hierbij trekken we graag op met de overheid; we staan immers dezelfde doelstellingen voor t.a.v. dierenwelzijn, beperken stress en pijn, e.d.
- We moedigen de minister aan om een eenduidig beleid te voeren, door de gehele keten mee te nemen in pilots voor een diervriendelijke veehouderij.

Gedrag (individuele dieren)

Het gedrag van dieren bij het opdrijven varieert o.b.v.:

- Diercategorie en/of -ras
- 'Karakter'; uiteenlopend van volgbaar tot stuurs / schuw / ...
- 'Motoriek'; uiteenlopend van springerig, nieuwsgierig, snel afgeleid -en weer omkeren als je niet oplet-, tot stram - want op leeftijd.
- 'Gewend zijn aan opdrijven / transport';
  - Hoe dieren meewerken aan / reageren op het opdrijven an sich verschilt enorm tussen dieren die voor het eerst van hun leven op transport gaan (bijvoorbeeld reguliere slachtvarkens) – waarbij de hele situatie volledig nieuw voor de dieren is, ten opzichte van dieren die wel vaker op transport zijn geweest (bijv. runderen naar en van een keuring of tentoonstelling) en/of gewend zijn aan opgedreven te worden (naar bijvoorbeeld een andere weide).
  - Zo is er tijdens 1 transport al duidelijk een verschil te zien tussen het opdrijven van stal naar transportmiddel (nieuwe ervaring voor de meeste dieren) en bij het afladen vanaf het transportmiddel (dieren hebben een eerste ervaring achter de rug).
- Afleiding; als dieren in de gang naar het transportmiddel afgeleid worden, of zelfs schrikken (geluiden, fel licht, ...), dan kunnen ze abrupt stoppen / terugdeinzen.
- Weersomstandigheden: als er bij de overgang van stal naar transportmiddel sprake is van felle zon, of juist stormachtig weer, dan schrikt dat de dieren af.
- ....